

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de vaste commissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp:
Input voor het commissiedebat
ouderenzorg van 16 oktober

Datum:
4 oktober 2024

Geachte leden van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Op woensdag 16 oktober spreekt u met staatssecretaris Maeijer en minister Agema over de toekomst van de ouderenzorg in Nederland. Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland (V&VN) brengt u namens onze 105.000 leden, graag op de hoogte van de prioriteiten voor verzorgenden IG, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten werkzaam in de ouderenzorg.

We maken ons zorgen over de arbeidsmarkt in deze tijden van een groeiende zorgvraag: we zien dat steeds minder jongeren kiezen voor een baan in de ouderenzorg én we zien zorgprofessionals uitstromen omdat ze te weinig zeggenschap hebben over hun werk, te weinig kunnen werken aan kwaliteit, onvoldoende deskundige collega's hebben en te veel tijd kwijt zijn aan administratieve handelingen. Gezamenlijk hebben we de opdracht om het hoofd te bieden aan deze grote uitdagingen. We zien echter te veel aandacht uitgaan naar oplossingen voor het tekort aan zorgprofessionals en veel te weinig naar het voorkómen van dat tekort. De grootste tekorten zien we in de verpleegkundige beroepen: verzorgenden individuele gezondheid (verzorgenden IG, mbo-niveau 3) en verpleegkundigen (mbo, hbo en

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland
Orteliuslaan 1000, 3528 BD Utrecht
Postbus 8212, 3503 RE Utrecht
T. (030) 291 90 50
www.venvn.nl info@venvn.nl

gespecialiseerd). Zo wordt in 2033 een tekort verwacht van 36.300 verzorgenden IG en 21.600 verpleegkundigen niveau 4¹.

We zullen alle zeilen moeten bijzetten om dat tekort niet verder te laten oplopen. Het is van het grootste belang om blijvend te investeren in kwaliteit. Vandaar onze oproep: investeer in goed opgeleide verpleegkundige professionals, die kunnen werken in stabiele teams en tijd en ruimte hebben voor samenwerking met deskundige collega's. Dat is nodig om kwalitatief goede zorg te kunnen leveren aan cliënten én om het werk aantrekkelijk te houden.

We hebben kennisgenomen van het voornemen van het kabinet om te komen tot een hoofdlijnenakkoord voor de ouderenzorg waarin de onbeheersbare arbeidsmarkttekorten worden afgewend en de ouderenzorg daarmee ook financieel houdbaar wordt. We vragen in ieder geval aandacht voor de volgende onderwerpen:

1. Investeer in de kwaliteit van verpleegkundige professionals

Mensen willen zeker weten dat degene die hen verzorgt of verpleegt, weet wat ze doet. Gelukkig is dat ook meestal het geval. Het gebeurt steeds vaker dat verzorgenden, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten samenwerken met collega's die nog een opleiding volgen of slechts bepaalde onderdelen van een opleiding hebben gedaan. Deze flexibiliteit is nodig. Te veel flexibiliteit komt echter met het risico van te veel druk op gekwalificeerde professionals. Zij kunnen niet alle verantwoordelijkheid dragen, maar voelen die verantwoordelijkheid wel als cliënten zorg krijgen van collega's die onvoldoende opgeleid zijn. Het moet daarom regel zijn dat in teams voldoende professionals met een volledige opleiding werken. Dit vraagt wat van organisaties, maar ook van landelijke partijen. Meer concreet:

- **Maak werk van het opleiden van verzorgenden IG**

Verzorgenden Individuele Gezondheid (verzorgenden IG) vormen het fundament van de zorg voor ouderen. Het is de grootste beroepsgroep in de wijkverpleging en verpleeghuiszorg. Ze zijn onmisbaar voor hun cliënten en bezitten unieke kennis. De

¹ Prognosemodel Zorg & Welzijn

toenemende complexiteit van de zorgvraag maakt dat deskundigheid van professionals steeds belangrijker wordt. Tegelijkertijd neemt de instroom sinds 2019 bij de opleiding tot verzorgende IG met 40% af². Dat verontrust ons. Het kabinet moet die trend beter duiden en met het veld zorgen voor een plan (als onderdeel van het beoogde akkoord ouderenzorg) om bij te sturen naar de beroepen die we nodig hebben om in cruciale publieke behoeften te kunnen voorzien. Maak budget vrij om deze opleiding tot verzorgende IG aantrekkelijk te maken en in de schijnwerpers te zetten.

- **Stel structurele middelen beschikbaar voor vervolgoopleidingen in de VVT**

In de Zorgverzekeringswet kennen we de beschikbaarheidsbijdrage medische en verpleegkundige vervolgoopleidingen. Nu steeds meer zorg thuis plaatsvindt, is het wat ons betreft niet meer dan logisch dat dergelijke opleidingsfondsen ook voor de wijk- en verpleeghuiszorg ter beschikking worden gesteld, zoals gespecialiseerd verzorgende psychogeriatric en competenties van zorgprofessionals op het gebied van mantelzorgparticipatie, psychische problemen, ethiek, advance care planning en palliatieve zorg.

2. Maak professionele zeggenschap tot randvoorwaarde voor transformatie

Professionals weten zelf het beste welke administratieve lasten hen het meeste in de weg zitten, of wat ze nodig hebben om het werk goed te doen. Het zijn ook professionals die moeten werken met (digitale) oplossingen om te zorg beter te maken. Hun betrokkenheid en zeggenschap is daarom een randvoorwaarde voor de noodzakelijke veranderingen. Een nieuw hoofdlijnenakkoord ouderenzorg heeft – net als het integraal zorgakkoord - tot doel om ons zorgstelsel zo te veranderen dat we de oplopende zorgvraag het hoofd kunnen bieden. De professional wordt nog veel te weinig bij deze veranderopdracht betrokken. Het IZA dreigt te veel een beweging van consultants en bestuurders te worden, terwijl echte verandering begint bij de zorgprofessionals zelf: dat leidt tot behoud, werkplezier en goede implementatie.

² Het aantal inschrijvingen voor de opleiding Verzorgende-IG op mbo-niveau 3 neemt de afgelopen jaren steeds sneller af. Startten er in 2019 nog ruim 23.000 nieuwe studenten, in 2023 waren het er nog maar ruim 17.000. Dat blijkt uit recente cijfers van de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (SBB). Voor schooljaar 2024-2025 zijn de signalen dat de daling doorzet.

Wij vragen u er bij de minister op aan te dringen dat financiële transformatiemiddelen vooral worden ingezet om zorgprofessionals, in plaats van dure consultants, te betrekken bij de veranderagenda. Vergroot de beweging die het landelijke actieplan zeggenschap heeft gebracht. Stel ook voor regeldruk transformatiemiddelen ter beschikking aan professionals en bestuurders om zo samen de regeldruk in de organisatie te verminderen.

3. Leg verantwoordelijkheid neer waar dat kan

Te vaak horen wij dat er tijd verloren gaat met dubbel werk of met gesteggel over wie wat mag doen. In deze tijd van arbeidskrachte kunnen we ons dat niet veroorloven. Laat professionals doen waarvoor ze zijn opgeleid en waar ze goed in zijn. Twee voorbeelden:

- **Geef wijkverpleegkundigen een brede indicatiebevoegdheid**

Niets is zo frustrerend als zien dat een cliënt niet de zorg krijgt die nodig is. De professionele autonomie van wijkverpleegkundigen om te bepalen welke en hoeveel verpleging en verzorging nodig is (indiceren) is essentieel om dicht bij de cliënt snel passende zorg in te kunnen zetten. Dat moeten we behouden. Daarnaast zouden zij in de gelegenheid moeten worden gesteld om cliënten die plotseling andere zorg nodig hebben ook naar die zorg te kunnen doorverwijzen. Het huidige stelsel van indicatiestelling maakt dat cliënten vaak te lang moeten wachten op de zorg die ze echt nodig hebben. Terwijl tijdig ingrijpen de crisis had kunnen voorkomen, bijvoorbeeld door respijtzorg, nachtzorg of een hulpmiddel te regelen. Maak het daarom mogelijk voor wijkverpleegkundigen om te kunnen indiceren voor tijdelijk verblijf en voorzieningen vanuit Wlz en Wmo.

- **Palliatieve sedatie**

Palliatieve sedatie is het opzettelijk verlagen van het bewustzijn in de laatste levensfase om het lijden van de patiënt te verlichten. De indicatie voor palliatieve sedatie kan alleen worden gesteld door beroepsbeoefenaren die bevoegd en bekwaam zijn én daadwerkelijk als behandelaar bij de patiënt zijn betrokken. Verpleegkundig specialisten staan dicht bij de patiënt én zijn bevoegd. Deze

bevoegdheid wordt nog niet altijd erkend. Door dit wel te doen kunnen mensen in zware omstandigheden beter worden geholpen.

Tot slot

Bovenstaande onderwerpen dragen bij aan benodigde instroom én behoud van verzorgenden IG, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten. Zo kunnen zij hun werk goed doen én met plezier. We waarderen uw inzet voor deze professionals. Indien u dat wenst, komen we onze punten graag toelichten. Voor meer informatie en vragen over deze brief kunt u contact opnemen met Francis Bolle (06-10905197 of via f.bolle@venvn.nl)

Met vriendelijke groet,

Prof. Dr. Bianca Buurman
Voorzitter V&VN